

Dini qurumlarla iş müasir və elmi yanaşma tələb edir

Dini qurumlarla işin təşkilatçılarının seminar-müşavirəsində bu sahədə fəaliyyətin müasir dövrün çağırışlarına uyğunlaşdırılması və peşəkar səviyyədə təşkili ilə bağlı aktual məsələlər müzakirə olunur

Fevralın 12-də Bakıda ölkəmizin şəhər, rayon icra hakimiyyəti başçısı aparatlarının ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsi müdirinin müavinləri - dini qurumlarla işin təşkilatçılarının seminar-müşavirəsi işə başlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, seminar-müşavirənin açılışında çıxış edən Prezident Administrasiyası rəhbərinin müavini, Regional İdarəetmə və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Zeynal Nağdəliyev tədbirin məqsədindən söhbət açıb. Qeyd olunub ki, iki gün davam edəcək seminar-müşavirədə şəhər və rayonlarda dini qurumlarla işin təşkili ilə məşğul olan şəxslərə zəruri məlumatlar verəcək, bu fəaliyyətin peşəkar səviyyədə təşkilinə dair müzakirələr aparılacaq. İştirakçılar qarşısında bilavasitə bu sahə ilə məşğul olan mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri, alimlər çıxış edəcəklər.

Zeynal Nağdəliyev deyib: "Bilirsiniz ki, bu gün dünyada gedən proseslərin, baş verən hadisələrin nəticəsində sosial-iqtisadi böhran yaşayırıq. Hazırda dünyanın dini liderləri də bir araya gələrək bu konfliktlərdən çıxış yollarını axtarırlar. Bu problemlərin kökündə elə müxtəlif dinlərə olan münasibət dayanır. Azərbaycanda da bunun müəyyən təsirləri görünməkdədir. Biz xeyli müddətdir bu radikal dini cərəyanlara qarşı mübarizə işini əsaslı şəkildə qurmağa çalışırıq. Xalqımızın dininə, mədəniyyətinə, əxlaqına yad olan bu xarici təsirlər insanlarımızı narahat edir. Ona görə də dövlət başçısı tapşırıq verib ki, bu məsələ ilə yerlərdə icra hakimiyyətlərində xüsusi qurum məşğul olsun. Hesab edirik ki, işin dövlətin din siyasətinin həyata keçirilməsində düzgün iş qura biləcəksiniz. Düşünürəm ki, bu seminar-müşavirədə əldə ediləcək biliklər, məlumatlar sizə işinizdə yardımçı olacaqdır".

Şöbə müdiri xatırladı ki, Prezident İlham Əliyevin məmurları ən başlıca tapşırığı onların xalqa xidmət etməsi ilə bağlıdır. Bütün dövlət məmurları xalqın xidmətçiləridir. Bunun üçün məmurlar insanları narahat edən məsələləri bilməli, sosial problemləri müəyyən etməlidirlər. Məmurlar işlərini bunun əsasında qurmalıdırlar.

Prezident Administrasiyasının rəsmisi qeyd edib ki, dini mərasimlərin zamanı insanlar bezen həddən artıq ifrata varırlar. Bu, adətən cahillikdən, dini savadsızlıqdan irəli gəlir. Biz elə bir biliyə malik olmalıyıq ki, belə insanlarla söhbət zamanı onları inandırmağa imkan verənlərini və işlərlə məşğul olan şəxslər insanlara təsir edə biləcək bilgilərə malik olmalıdırlar. İcra hakimiyyətində işləyən vəzifəli şəxslər öz bilik və savadı ilə nümunə olmalı, ətrafdakılara düzgün fikir aşılamaya bacarmalıdırlar.

Dinin cəmiyyət üçün çox həssas məsələ olduğunu vurğulayan Z.Nağdəliyev qeyd edib ki, bu məsələyə elmi yanaşma tələb olunur. Azərbaycanda din siyasətinin əsasında ulu öndər Heydər Əliyevin ideyalarının dayandığını deyən Prezident Administrasiyasının rəsmisi onu da bildirdi ki, ölkəmizdə dine, adət-ənənələrə həər zaman hörmətə yanaşılır. Dünyada dini abidələrin dağıldığı bir zamanda Azərbaycanda, əksinə, dini məbədlər bərpa olunur, yerləri tikilir və bu, bütün dünyaya ölkəmizin dinə tolerant münasibətini nümayiş etdirir.

Sonra müşavirədə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı "Azərbaycan Respublikasında dövlət-din münasibətləri və əsas istiqamətlər" mövzusunda çıxış edib.

Rəhbərlik etdiyi qurumun fəaliyyəti haqqında qısa məlumat verən M.Qurbanlı bildirdi ki, ölkəmizdə dövlət-din münasibətləri Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi tənzimləyir. Komitənin 15 bölgə üzrə şöbələri var. Bütün rayonlarda komitənin nümayəndələri fəaliyyət göstərir.

Komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycanda islam ənənələrinə uyğun fəaliyyət göstərən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi yalnız ölkəmizdəki məscidləri, islam məbədlərini idarə etmir, eyni zamanda, Qafqazın digər ərazilərindəki islam dini qurumları da onun tərkibinə daxildir.

"Dövlət-din münasibətləri XXI əsrin mövzusu deyil, dövlət yarandıqdan vaxtdan din də meydana gəlib. İnsanlar hələ qəbilə tayfa münasibətləri dövründə belə, ətraf mühiti dərk etməyə can atır, müəyyən inancları, əşyalara sitayiş edirdilər. Bütün xalqlar bu yolu keçib. Çox qədim tarixə malik Azərbaycan xalqı da ayrı-ayrı dövrlərdə müəyyən dinlərə sitayiş edib. Bu gün isə Azərbaycan etnosu tam şəkildə İslamı qəbul edib, əhali-

nin 96 faizli İslam dininin daşıyıcısıdır. Azərbaycanda ayrı-ayrı konfessiyalara nəzər salsaq, burada yəhudilik, pravoslavlıq, katolik və başqa mənseblərin nümayəndələrini görə bilərik", - deyir M.Qurbanlı bildirib.

İslamı qəbul etdikdən sonra bu dinin Azərbaycan xalqının məişətinə daxil olduğunu vurğulayan komitə sədri qeyd edib ki, hətta Çar Rusiyasının hakimiyyəti dövründə belə Azərbaycan xalqının gündəlik həyatında İslam dini mühüm rol oynayıb. Sovet hakimiyyəti illərində isə din üzərinə dövlət tərəfindən sət qadağalar qoyulmuşdu. Bu dövrdə ateist bir dövlət modeli qurulmuşdu.

Mübariz Qurbanlı deyib ki, müstəqilliyin ilk illərində din məsələsində bilgilisizlik özünü büruzə verir, ölkəmizə çoxsaylı missionerlər gəlir və təbliğat aparırdılar. Amma xalqımızın öz adət-ənənələrinə sadiqliyi nəticəsində onların radikal dini qrupları yarımadır çəhdərləri baş tutmadı. Komitə sədri bütün islam dünyasının radikal cərəyanlara qarşı mübarizə aparmasının zərurətini vurğulayaraq diqqətə çatdırıb ki, bununla bağlı beynəlxalq miqyasda aparılan müzakirələrdə baxmayaraq, hələ heç bir nəticə əldə olunmayıb. Ulu öndərin əsasını qoyduğu azərbaycançılıq ideologiyasını, eyni zamanda, özündə islam dəyərlərini də ehtiva etdiyini bildiren Mübariz Qurbanlı qeyd edib ki, Azərbaycanda dini qurumlar və dindarlar da inkişafı öz töhfələri veririrlər. Bildirilib ki, radikal qruplaşmalar Qurani-Kərimdən olan ayələri yanlış yozaraq özlərinə uyğun şəkildə təqdim etməyə çalışırlar. Dini qurumlarla işin təşkilatçıları bunun qarşısını öz bilikləri ilə ala bilərlər.

Mübariz Qurbanlı bu gün Azərbaycanda 2 min 166 məscidin olduğunu, onlardan 1500-nün gündəlik fəaliyyət göstərdiyini deyərək hazırda hər bir bölgə üzrə dini xərithələr üzərində iş aparıldığını diqqətə çatdırıb. Bu xərithələrə regionlardakı dini ibadət yerlərinin sayı, regionda əhəlinin hansı məzhəblərə xidmət etməsi və digər məlumatlar əksini tapacaq.

"Milli-mənəvi dəyərlərin təbliği və tolerantlıq mühitinin formalaşdırılması vətəndaş cəmiyyəti təsisatlarının rolu" mövzusunda çıxış edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov bildirdi ki, ölkədə multikultural mühitin formalaşdırılması bir tərəfdən təbliğatla bağlıdır, digər tərəfdən rayonlarda, mərkəzi yerli icra hakimiyyəti orqanlarında təşkilati tədbirlər görülməsini tələb edir. Bu mühitin formalaşdırılması ilə bağlı dövlətin proqramları, müvafiq qanunvericilik aktları və müvafiq siyasəti var.

Əli Həsənov qeyd edib ki, vətəndaş cəmiyyəti təsisatları fərdi, qrup və ictimai maraqların təmin olunması məqsədi ilə vətəndaşların yaratdıqları birliklərdir. Yəni hər bir vətəndaş özü kimi düşünən insanlarla birlikdə vətəndaş cəmiyyəti təsis edə bilər. Bu isə fərdi, qrup və ictimai maraqların təmin olunması məqsədi daşıyır. Azərbaycanda bu cür təsisatların ən geniş yayılan forması qeyri-hökumət təşkilatlarıdır. Ölkəmizdə QHT-lərin fəaliyyətinə dövlət dəstəyi konsepsiyası qəbul olunub, QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurası yaradılıb. Həmin şuraya dövlət büdcəsindən təxminən 5 milyon manat vəsait ayrılıb. Bu ildən nazirliklər, komitələr, şirkətlər, eyni zamanda, mərkəzi yerli icra hakimiyyətinin digər strukturları üçün dövlət büdcəsindən ayrılan qrant fəaliyyətinin də tənzimlənməsini həmin şura həyata keçirir. Beləliklə, şura qrant fəaliyyətini koordinasiya edir.

Bu barədə söhbəti davam etdirən Prezidentin köməkçisi qeyd edib ki, Azərbaycanda yayılan ən geniş vətəndaş cəmiyyətlərindən biri də həmkarlar ittifaqlarıdır. Bu qurum dövlətin sosial siyasət məsələləri üzrə tərəfdaşdır. Həmkarlar İttifaqı insanların əmək hüquqlarının, o cümlədən işləyən bütün kateqoriyaların sosial hüquqlarının müdafiəsinin həyata keçirilməsində vəhəd standartları müəyyən edir. Kütləvi informasiya vasitələri də vətəndaş cəmiyyəti institutu təsisatlarına daxildir və hər bir vətəndaş istənilən informasiya vasitələri təsis edə bilər.

"Bundan əlavə, bəzən siyasi partiyaların da vətəndaş cəmiyyətləri institutlarına daxil edirlər. Amma bu onları hakimiyyət institutu adlandırmır, vətəndaş cəmiyyəti institutları təsisatlarına daxil etmirik. Buna görə də onlara QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasından qrant verilmir. Sadəcə olaraq, parlamentdə təmsilçilik normalarına görə dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait onlar arasında bölünür", - deyir Əli Həsənov vurğulayıb.

Məlumat verilib ki, hazırda Azərbaycanda üç minə yaxın QHT, 50-dək siyasi partiya fəaliyyət göstərir. Təxminən 200 qəzet, 100-ə yaxın jurnal, 50-dən çox televiziya və radio kanalı, 300-dən artıq fəal internet informasiya resursu, onlarla mətbuat yayımı şirkəti mövcuddur. Gün ərzində bu informasiya vasitələrinə çıxış imkanı olan insanlar ümumi əhəlinin təxminən 75 faizini təşkil edir. Odu ki, milli-mənəvi, multikultural dəyərlərin təbliğində ən önəmli rol kütləvi informasiya vasitələrinə məxsusdur.

Milli-mənəvi dəyərlərdən danışan Prezident Administrasiyasının rəsmisi deyib: "Milli-mənəvi dəyər dedikdə, fərdi və ictimai həyatın müxtəlif sahələrində hamının və ya əksəriyyətin qəbul etdiyi ictimai ideyalar, prinsiplər, normalar, baxışlar, etalon və standartlar, adət və ənənələr sistemi nəzərdə tutulur. Bu normalar birdən-birə yaranmayıb, bunlar tarix boyu formalaşdırılıb dəyişib. Bizim hamımız vahid vətəndaşlıq normaları əsasında fəaliyyət göstəririk. Bunun təməli də ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Milli-mənəvi dəyərlərin əsasında duran başlıca prinsip azərbaycançılıq ideologiyasıdır. Bura bütün Azərbaycan xalqının qəbul etdiyi normalar, mənafeyyət, adət və ənənələr daxildir".

Azərbaycanda dövlət-din münasibətləri modelinin təməlinin ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulduğunu qeyd edən Əli Həsənov deyib: "Bu münasibətlərin təməlinə azərbaycançılıq ideyası dayanır. Biz Qurandan irəli gələn adət-ənənələrin hamısını qəbul edirik. Bəlkə tarixdə ilk nümunə idi ki, Heydər məscidində şüarlar sünnilər birlikdə namaz qıldılar. İlk nümunədir ki, Heydər məscidində bir həftə sünni, bir həftə isə şiə imamı xütbə verir. Bu gün biz radikal şüariyyəti və digər dini cərəyanları təhqin edənlərə qarşı da biz öz mövqeyimizi nümayiş etdiririk. Azərbaycan Konstitusiyasında dinin dövlətdən ayrı olduğunu təsbit edilib. Bu o deməkdir ki, dövlət dini ayınlara, onların da xil normalarına müdaxilə etmir. Dini ayının yeri məscidlərdir, onların ərazisidir. Dövlət hakimiyyətinin yeri isə bütün dövlətin ərazisidir. Əsas bir prinsip var: Dövlət dinin işinə qarşır, din isə dövlətin dünyəvi normalarına müdaxilə etmir".

Daha sonra Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Qanunvericilik və hüquq ekspertizası şöbəsinin müdiri Şahin Əliyev seminar-müşavirədə "Azərbaycanda dövlət-din münasibətlərinin qanunvericilik bazası" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. Dövlət-din münasibətlərinin kəfiyyət qəder mürəkkəb məfhum olduğunu vurğulayan Şahin Əliyev deyib: "Məsələnin mürəkkəbliyi ondan ibarətdir ki, din dövlət ilə müqayisədə tam müxtər bir sistemdir. Dinin öz qanunları və mühakimə sistemi var. Məsələn, dövlət öz qanunlarının icrasını təmin etmək məqsədilə hüquq mühafizə orqanları və digər güc

strukturları yaradır. Dini ayınların təbliğinə gəlincə, bunun üçün heç bir struktura ehtiyac yoxdur. Hər bir dindar bu ayınlara əməl edilməsini özünə borc bilir. Ona görə də dindən özü məqsədləri üçün istifadə etmək istəyən hər bir dövlət süquta uğrayır. Yəni, dövlət strukturları din strukturları ilə əvəz edilib".

Şöbə müdiri qeyd edib ki, hələ 1918-ci ildə demokratik respublika təsis edilərkən Azərbaycan dünyəvi dövlət elan olunmuşdu. Bu xətt ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən davam etdirilib və hazırda Azərbaycan Cənubi Qafqazda yeganə dövlətdir ki, sifir dünyəvillik prinsipi əsasında qurulub. Azərbaycan əhəlinin təxminən 70 faizli şiə, 30 faizli sünnidir. Tarixən ölkəmizdə bu məzhəblər arasında heç vaxt münasibət və ya anlaşılmazlıq olmayıb. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra bəzi qüvvələr şiə-sünni faktorunu qarşımağa çalışsalar da, bu cəhdlər boş qalıb.

Şahin Əliyev qeyd edib ki, vaxtilə bir fransız sosioloqu öz elmi məqaləsində "İslamın Azərbaycan brendi" ifadəsini işlətdi. O, Azərbaycan məscidlərində sünni və şiələrin bir yerdə namaz qıldığını görəndə çox təəccüblənmişdi. Doğrudan da, dünyanın heç bir ölkəsində İslamın iki qolu arasında bu cür münasibətləri görmək mümkün deyil.

Prezident Administrasiyasının şöbə müdiri vurğulayıb ki, "Dini etiqad azadlığı haqqında" Qanun din məsələlərinə sifir dünyəvillik nöqtəyindən nəzərdən keçirilməlidir. Qanun kəfiyyət qəder həcmli olsa da, onun praktikada işləyən cəmi bir neçə meqamı var. Birinci meqam dinə aid materialların yayılmasıdır. Bütün dini ədəbiyyat, audio və videoyazılar mütləq nəzərdə tutulmuş işarələrlə işarə olunmalıdır. Əks halda, onların yayılması icazə verilmir və buna görə məsuliyyət müəyyən edilib. Bu, ondan irəli gəlir ki, Azərbaycan Konstitusiyası dini və etnik münasibət, insan ləyaqətini alqaldan dini cərəyanların ölkə ərazisində yayılmasını qadağan edir.

Digər bir meqam isə ondan ibarətdir ki, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi məscidlərə axundların təyin olunmasını Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə razılaşdırmalıdır. Nəhayət, sonuncu meqam xaricə dini təhsil almış din xadimləri tərəfindən

Prezident Administrasiyasının rəsmisi qeyd edib ki, dini mərasimlərin zamanı insanlar bezen həddən artıq ifrata varırlar. Bu, adətən cahillikdən, dini savadsızlıqdan irəli gəlir. Biz elə bir biliyə malik olmalıyıq ki, belə insanlarla söhbət zamanı onları inandırmağa imkan verənlərini və işlərlə məşğul olan şəxslər insanlara təsir edə biləcək bilgilərə malik olmalıdırlar. İcra hakimiyyətində işləyən vəzifəli şəxslər öz bilik və savadı ilə nümunə olmalı, ətrafdakılara düzgün fikir aşılamaya bacarmalıdırlar.

Dinin cəmiyyət üçün çox həssas məsələ olduğunu vurğulayan Z.Nağdəliyev qeyd edib ki, bu məsələyə elmi yanaşma tələb olunur. Azərbaycanda din siyasətinin əsasında ulu öndər Heydər Əliyevin ideyalarının dayandığını deyən Prezident Administrasiyasının rəsmisi onu da bildirdi ki, ölkəmizdə dine, adət-ənənələrə həər zaman hörmətə yanaşılır. Dünyada dini abidələrin dağıldığı bir zamanda Azərbaycanda, əksinə, dini məbədlər bərpa olunur, yerləri tikilir və bu, bütün dünyaya ölkəmizin dinə tolerant münasibətini nümayiş etdirir.

Sonra müşavirədə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı "Azərbaycan Respublikasında dövlət-din münasibətləri və əsas istiqamətlər" mövzusunda çıxış edib.

Rəhbərlik etdiyi qurumun fəaliyyəti haqqında qısa məlumat verən M.Qurbanlı bildirdi ki, ölkəmizdə dövlət-din münasibətləri Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi tənzimləyir. Komitənin 15 bölgə üzrə şöbələri var. Bütün rayonlarda komitənin nümayəndələri fəaliyyət göstərir.

Komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycanda islam ənənələrinə uyğun fəaliyyət göstərən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi yalnız ölkəmizdəki məscidləri, islam məbədlərini idarə etmir, eyni zamanda, Qafqazın digər ərazilərindəki islam dini qurumları da onun tərkibinə daxildir.

"Dövlət-din münasibətləri XXI əsrin mövzusu deyil, dövlət yarandıqdan vaxtdan din də meydana gəlib. İnsanlar hələ qəbilə tayfa münasibətləri dövründə belə, ətraf mühiti dərk etməyə can atır, müəyyən inancları, əşyalara sitayiş edirdilər. Bütün xalqlar bu yolu keçib. Çox qədim tarixə malik Azərbaycan xalqı da ayrı-ayrı dövrlərdə müəyyən dinlərə sitayiş edib. Bu gün isə Azərbaycan etnosu tam şəkildə İslamı qəbul edib, əhali-

nin 96 faizli İslam dininin daşıyıcısıdır. Azərbaycanda ayrı-ayrı konfessiyalara nəzər salsaq, burada yəhudilik, pravoslavlıq, katolik və başqa mənseblərin nümayəndələrini görə bilərik", - deyir M.Qurbanlı bildirib.

İslamı qəbul etdikdən sonra bu dinin Azərbaycan xalqının məişətinə daxil olduğunu vurğulayan komitə sədri qeyd edib ki, hətta Çar Rusiyasının hakimiyyəti dövründə belə Azərbaycan xalqının gündəlik həyatında İslam dini mühüm rol oynayıb. Sovet hakimiyyəti illərində isə din üzərinə dövlət tərəfindən sət qadağalar qoyulmuşdu. Bu dövrdə ateist bir dövlət modeli qurulmuşdu.

Məlumat verilib ki, hazırda Azərbaycanda üç minə yaxın QHT, 50-dək siyasi partiya fəaliyyət göstərir. Təxminən 200 qəzet, 100-ə yaxın jurnal, 50-dən çox televiziya və radio kanalı, 300-dən artıq fəal internet informasiya resursu, onlarla mətbuat yayımı şirkəti mövcuddur. Gün ərzində bu informasiya vasitələrinə çıxış imkanı olan insanlar ümumi əhəlinin təxminən 75 faizini təşkil edir. Odu ki, milli-mənəvi, multikultural dəyərlərin təbliğində ən önəmli rol kütləvi informasiya vasitələrinə məxsusdur.

Milli-mənəvi dəyərlərdən danışan Prezident Administrasiyasının rəsmisi deyib: "Milli-mənəvi dəyər dedikdə, fərdi və ictimai həyatın müxtəlif sahələrində hamının və ya əksəriyyətin qəbul etdiyi ictimai ideyalar, prinsiplər, normalar, baxışlar, etalon və standartlar, adət və ənənələr sistemi nəzərdə tutulur. Bu normalar birdən-birə yaranmayıb, bunlar tarix boyu formalaşdırılıb dəyişib. Bizim hamımız vahid vətəndaşlıq normaları əsasında fəaliyyət göstəririk. Bunun təməli də ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub. Milli-mənəvi dəyərlərin əsasında duran başlıca prinsip azərbaycançılıq ideologiyasıdır. Bura bütün Azərbaycan xalqının qəbul etdiyi normalar, mənafeyyət, adət və ənənələr daxildir".

Azərbaycanda dövlət-din münasibətləri modelinin təməlinin ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulduğunu qeyd edən Əli Həsənov deyib: "Bu münasibətlərin təməlinə azərbaycançılıq ideyası dayanır. Biz Qurandan irəli gələn adət-ənənələrin hamısını qəbul edirik. Bəlkə tarixdə ilk nümunə idi ki, Heydər məscidində şüarlar sünnilər birlikdə namaz qıldılar. İlk nümunədir ki, Heydər məscidində bir həftə sünni, bir həftə isə şiə imamı xütbə verir. Bu gün biz radikal şüariyyəti və digər dini cərəyanları təhqin edənlərə qarşı da biz öz mövqeyimizi nümayiş etdiririk. Azərbaycan Konstitusiyasında dinin dövlətdən ayrı olduğunu təsbit edilib. Bu o deməkdir ki, dövlət dini ayınlara, onların da xil normalarına müdaxilə etmir. Dini ayının yeri məscidlərdir, onların ərazisidir. Dövlət hakimiyyətinin yeri isə bütün dövlətin ərazisidir. Əsas bir prinsip var: Dövlət dinin işinə qarşır, din isə dövlətin dünyəvi normalarına müdaxilə etmir".

Daha sonra Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının Qanunvericilik və hüquq ekspertizası şöbəsinin müdiri Şahin Əliyev seminar-müşavirədə "Azərbaycanda dövlət-din münasibətlərinin qanunvericilik bazası" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. Dövlət-din münasibətlərinin kəfiyyət qəder mürəkkəb məfhum olduğunu vurğulayan Şahin Əliyev deyib: "Məsələnin mürəkkəbliyi ondan ibarətdir ki, din dövlət ilə müqayisədə tam müxtər bir sistemdir. Dinin öz qanunları və mühakimə sistemi var. Məsələn, dövlət öz qanunlarının icrasını təmin etmək məqsədilə hüquq mühafizə orqanları və digər güc

strukturları yaradır. Dini ayınların təbliğinə gəlincə, bunun üçün heç bir struktura ehtiyac yoxdur. Hər bir dindar bu ayınlara əməl edilməsini özünə borc bilir. Ona görə də dindən özü məqsədləri üçün istifadə etmək istəyən hər bir dövlət süquta uğrayır. Yəni, dövlət strukturları din strukturları ilə əvəz edilib".

Şöbə müdiri qeyd edib ki, hələ 1918-ci ildə demokratik respublika təsis edilərkən Azərbaycan dünyəvi dövlət elan olunmuşdu. Bu xətt ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən davam etdirilib və hazırda Azərbaycan Cənubi Qafqazda yeganə dövlətdir ki, sifir dünyəvillik prinsipi əsasında qurulub. Azərbaycan əhəlinin təxminən 70 faizli şiə, 30 faizli sünnidir. Tarixən ölkəmizdə bu məzhəblər arasında heç vaxt münasibət və ya anlaşılmazlıq olmayıb. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra bəzi qüvvələr şiə-sünni faktorunu qarşımağa çalışsalar da, bu cəhdlər boş qalıb.

Şahin Əliyev qeyd edib ki, vaxtilə bir fransız sosioloqu öz elmi məqaləsində "İslamın Azərbaycan brendi" ifadəsini işlətdi. O, Azərbaycan məscidlərində sünni və şiələrin bir yerdə namaz qıldığını görəndə çox təəccüblənmişdi. Doğrudan da, dünyanın heç bir ölkəsində İslamın iki qolu arasında bu cür münasibətləri görmək mümkün deyil.

Prezident Administrasiyasının şöbə müdiri vurğulayıb ki, "Dini etiqad azadlığı haqqında" Qanun din məsələlərinə sifir dünyəvillik nöqtəyindən nəzərdən keçirilməlidir. Qanun kəfiyyət qəder həcmli olsa da, onun praktikada işləyən cəmi bir neçə meqamı var. Birinci meqam dinə aid materialların yayılmasıdır. Bütün dini ədəbiyyat, audio və videoyazılar mütləq nəzərdə tutulmuş işarələrlə işarə olunmalıdır. Əks halda, onların yayılması icazə verilmir və buna görə məsuliyyət müəyyən edilib. Bu, ondan irəli gəlir ki, Azərbaycan Konstitusiyası dini və etnik münasibət, insan ləyaqətini alqaldan dini cərəyanların ölkə ərazisində yayılmasını qadağan edir.

Dini mərasimlərin yerinə yetirilməsi qoyulan qadağadır. Bu tələblərə riayət olunmaması nəzərdə tutulmuşdur. Lakin istənilən halda bu tələbin yerinə yetirilməsinə çalışmaq lazımdır. Ümumiyyətlə, din xadimləri və dindarlarla iş aparmaq üçün Qurani-Kərimi mükəmməl bilmək tələb olunur.

Şahin Əliyev bildirdi ki, yerli icra hakimiyyəti orqanları insanlarla münasibətdə kifayət qəder ədalətli olmalıdırlar. Çalışmalıdırlar ki, bu məsələdə onları anlasınlar, insanlar yerli icra hakimiyyəti orqanlarından narazı qalmasınlar. Hazırda əsas problemlərdən biri din xadimlərinin savad məsələsidir. Gələcəkdə bu məsələyə dair bir proqram haqqında düşünmək olar.

"İslam tarixən çox tolerant dindir və hazırda cərəyan edən radikalizm heç vaxt bu dinə xas olmayıb. Biz istəməyən xarici qüvvələrin cəhdlərinə baxmayaraq, Azərbaycanda dini və mədəni tolerantlıq ənənəsi pozulmayıb. Ümid edirik ki, bu ənənə pozulmayacaq", - deyir şöbə müdiri bildirib.

Seminar-müşavirə işini fevralın 13-də davam etdirəcək.

Fevralın 12-də Bakıda ölkəmizin şəhər, rayon icra hakimiyyəti başçısı aparatlarının ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsi müdirinin müavinləri - dini qurumlarla işin təşkilatçıları Heydər məscidi ilə tanış olublar.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqlara məscid barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, tikintisinə 2012-ci ildə başlanılan Heydər məscidi 2014-cü il dekabrın 26-da istifadəyə verilib. Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə inşa olunan məscid 12 min kvadratmetr sahədə salınıb. Məscidin fasadı Şirvan-Abşeron mezarlığı üslubunda xüsusi daşlarla fəzlənib, ornamentlərin zənginliyi fəsadla xüsusi arxitektura harmoniyası yaradıb. Burada 95 metr hündürlüyündə 4 minarə inşa olunub. Diqqətə çatdırılıb ki, ümumi sahəsi 4200 kvadratmetr olan məscidin daxilində də xüsusi bəzək elementlərindən istifadə olunub, günbəzin kənarlarına Quran ayələrinin yazılıb. 55 metr hündürlüyündə olan baş günbəz, o cümlədən hündürürlüyü 35 metr olan ikinci günbəz məscidin daxilində xüsusi gözəllik verir.